

15.9.2022

RP 98/2022 rd Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om öppenhetsregistret

Till riksdagens lagutskott

Finlands styrkor är den öppna dialogen och den breda offentligheten i samhället. Dessa ska vi värna om och öppenhetsregistret kan bli ett viktigt verktyg i strävan att öka på tilliten till och transparensen i beslutsfattandet. Registret ska inte hindra samhällspåverkan och samhällsdialog, utan göra dem mer transparenta. Medborgarnas förtroende för beslutsfattande och demokratin görs starkare genom att göra lobbningen synligare.

Med tanke på att öppenhetsregistret är ett nytt register, kan det speciellt under de första åren finnas oklarhet på fältet kring vilka aktörer som ska registreras och vilka inte. Svenska riksdagsgruppen anser att valet är väl motiverat att tillämpningen i detta skede omfattar lobbning som riktas på riksdagen och ministerierna. Det är väsentligt att registret fungerar i praktiken och därför är det värdefullt att samla på erfarenhet före diskussioner om eventuell utvidgning av tillämpningsområdet förs.

Svenska riksdagsgruppen har under beredningen uttryckt oro för mindre organisationer, företag och privatpersoner och hurdan inverkan öppenhetsregistret har på deras vilja att vara i kontakt med beslutsfattare. I regeringens proposition har det framförts att mindre aktörer vars påverkanskommunikation är sporadisk och småskalig inte omfattas av lagen. Riksdagsgruppen stöder denna linjedragning. Eftersom målsättningen med lagen är att öka transparensen i intressebevakningen är det motiverat att beskrivningen utgår från vilka förutsättningar som ska uppfyllas för att man blir anmälningsskyldig, inte från beskrivningar om vilka aktörer som inte är anmälningsskyldiga.

Det är motiverat att det tydligt framgår ur lagen och kommunikationen att ansvaret för anmälningarna ligger hos juridiska personer och enskilda näringsidkare, inte hos politikerna eller tjänstemännen.

Det är bra att registret inte skulle gälla enskilda möten utan utgå mera från helheter. Den linjedragningen kan anses vara ändamålsenlig med tanke på reformens målsättningar.

Hur registret förverkligas i praktiken har avgörande betydelse för hur reformen lyckas. Det är nödvändigt att registret fungerar intuitivt och är lätt att fylla i. Satsningar är nödvändiga också på tydlig kommunikation bland annat om vem som ska registrera sig, vad som förväntas av dem och vilka som inte omfattas av regleringen. Annars finns det en risk att små aktörer som är rädda för sanktioner eller stor administrativ börda låter helt bli att ta kontakt med politiker och tjänstemän, även om regleringen inte skulle gälla dem.

Det är även nödvändigt att man satsar på handledning speciellt under de första åren av reformen. Sanktioner kan i vissa fall vara nödvändiga men fokus bör ligga på att hjälpa aktörer bli medvetna om sina skyldigheter.

Utgångspunkten i reformen ska vara att medborgare, företagare, föreningar och organisationer nu och i framtiden kan och vågar vara i kontakt med beslutsfattare.